

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členiek senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a JUDr. Gabriely Gerdovej, v právnej veci navrhovateľa: **V. K.**, bytom P., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Nitre**, Štefánikova tr. č. 88, v konaní o preskúmanie rozhodnutia odporcu č. 2008/01195-418/04-R I zo dňa 02.10.2008, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sp/199/2008-23 zo dňa 09.09.2009, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sp/199/2008-23 zo dňa 09. septembra 2009 **p o t v r d z u j e**.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporcu č. 2008/01195-418/04-R I zo dňa 02.10.2008, ktorým odporca rozhodol o žiadosti navrhovateľa na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) tak, že navrhovateľ ako oprávnená osoba podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. spĺňa podmienky reštitučného nároku podľa § 3 ods. 1 písm. m/ a o/ zákona č. 503/2003 Z.z. Navrhovateľovi

pre zákonné prekážky podľa § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 503/2003 Z.z. nepriznal vlastnícke právo k pôvodnej nehnuteľnosti – parcele č. X. roľa, dnes zlúčenej do parcely č. X./1 orná pôda v k.ú. M.: PKV č. X., parcela č. X., podiel 1/1, pôv. vlastník V. V., druh pozemku roľa, výmera 2513 m², vyvlastnená výmera 2513 m². Navrhovateľovi podľa § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. priznal právo na náhradu za výmeru 2513 m² v prislúchajúcom podiele 1/5 t.j. za 503 m².

Krajský súd z administratívneho spisu odporcu zistil, že navrhovateľ žiadosťou zo dňa 21.11.2004 žiadal o navrátenie vlastníctva k parcele č. X. k.ú. M., kde neuviedol žiadne ďalšie oprávnené osoby a ani nepredložil splnomocnenie na ich zastupovanie. Správny orgán konal s ním ako s oprávneným a vyzýval ho v priebehu konania na doplnenie dokladov.

Správny orgán mal v konaní preukázané, že predmetná parcela č. X. pôvodne vedená v PKV č. X. prevedená do PKV č. X. k.ú. M. ako roľa o výmere 0,2513 ha bola pridelená V. V. na základe výmeru o vlastníctve pôdy č. 1199/48-B17 Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy zo dňa 24.03.1948 za prídellovú cenu 503,-- Kčs.

Podľa zápisnice BL 5940 zo dňa 05.08.1959 Rady ONV a MNV v Nitre sa V. V. „vzdal“ parcely č. X. a tiež ďalších parciel č. X. a č. X. v prospech nového nadobúdateľa Štátne majetky n.p. N. Teda ich prevzal štát podľa § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2003 Z.z. bez právneho dôvodu.

Zápisnica zo dňa 05.08.1959 svedčí o tom, že ONV pridelil nehnuteľnosť, ktorá bola výmerom priznaná do vlastníctva V. V. Štátnym majetkom n.p. N. a z úradného záznamu zo dňa 19.03.1963 vyplýva, že V.V. a manželka A. rod. J. sa vzdávajú prídely v prospech štátu a za tieto nehnuteľnosti dostanú náhradu. V konaní pred správnym orgánom nebolo preukázané, že by bola právnym predchodcom navrhovateľa poskytnutá náhrada. Pridelené nehnuteľností výmerom nebolo v právomoci odnímať inému orgánu, ale len Povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy na základe vládneho nariadenia č. 122/1951.

Z uvedeného je zrejmé, že uvedené rozhodnutie bolo vydané orgánom, ktorý na to nebol oprávnený a preto nemohlo vyvolať právne účinky odňatia prideleného majetku, v dôsledku čoho bolo v tomto prípade nesporne preukázané, že štát nehnuteľnosť prevzal bez právneho dôvodu.

V danom prípade bolo preukázané, že predmetná nehnuteľnosť je vo vlastníctve nepovinnej právnickej osoby, a preto ju nemožno vydať, ale správne rozhodol správny orgán o priznaní práva navrhovateľa na náhradu za pôvodný pozemok.

V predmetnej veci zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva pre odporcu alebo pre súd povinnosť vykonávať dokazovanie, akým spôsobom nadobudol vlastníctvo súčasný vlastník S., s.r.o., Bratislava alebo jeho právny predchodca.

Reštitučné zákony sú voči všeobecnej občianskoprávnej úprave predpismi špeciálnymi, ktoré majú pri použití prednosť, dokonca majú povahu predpisov, ktoré aplikáciu všeobecného predpisu obvykle vylučujú. Zákon č. 502/2003 Z.z. upravuje vzťahy oprávnených a povinných osôb pri zmiernovaní následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v období rokov 1948-1990 prechodom pozemkov na štát alebo inú právnickú osobu na základe niektorého reštitučného titulu. Jedným z týchto reštitučných titulov je aj prevzatie nehnuteľnosti štátom bez právneho dôvodu. Špecifikom tohto reštitučného titulu je, že vychádza z toho, že právne opatrenia minulého režimu zásadne platia. Avšak popri nároku na vydanie nehnuteľností podľa reštitučných zákonov nemožno vylúčiť i nárok navrhovateľa na ochranu vlastníctva podľa občianskeho zákona.

Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom namietal, že počas podanej žiadosti o reštitúciu pozemkov bola parcela č. X. kúpená stavebnou firmou z Bratislavy od neoprávneného údajného vlastníka P. C., ktorý nepreukázal doklad o oprávnenom užívaní a ani doklad o vlastníctve tejto pôdy. Ďalej namietal, že o vrátenie požiadal v zastúpení, dôkazom má byť to, že v roku 2008 odovzdal obvodnému pozemkovému úradu splnomocnenie. Pozemok parc. č. X. nie je zastavaný a preto sa navrhovateľ domnieva, že podľa zákona č. 503/2003 Z.z. im prináleží pôvodný pozemok. Doklady o vlastníctve pôdy sa našli až v r. 2005 v Štátnom archíve v Nitre, na ktorých okrem tejto uvedenej parcely č. X. boli aj ďalšie dve a to parc. č. X. o výmere 0,8354 ha a parcely č. X. a č. X. o výmere 0,45 ha k.ú. N. – M. Navrhovateľ preto žiada, aby aj tieto dva pozemky boli zaradené do reštitučného konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že je potrebné ho potvrdiť.

Z administratívneho spisu odvolací súd zistil, že nárok na navrátenie vlastníctva v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. si uplatnil navrhovateľ žiadosťou zo dňa 21.11.2004, v ktorej si uplatnil nárok na navrátenie pozemku v k.ú. Nitra M. parcela č. X. o výmere 2104 m².

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 01. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5

alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti.

Nárok na navrátenie vlastníctva v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. si uplatnila V. K., dcéra pôvodného vlastníka. V žiadosti nie sú okrem navrhovateľa uvedené žiadne ďalšie oprávnené osoby. Plnomocenstvo, na ktoré poukazuje navrhovateľ v odvolaní bolo žalovanému doručené dňa 23.10.2008, teda až po vydaní rozhodnutia žalovaného č. 2008/01195-418/04-R I zo dňa 02.10.2008. Navrhovateľovi preto patrí náhrada za pozemok podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. len v podiele 1/5 po otcovi V.V.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

V žiadosti zo dňa 21.11.2004 si navrhovateľ uplatnil právo na navrátenie vlastníctva len k pozemku v k.ú. Nitra M. parcela č. X. o výmere 2104 m². Lehota na uplatnenie práva na navrátenie vlastníctva k pozemku je lehotou prekluzívnou a jej márnym uplynutím nárok zaniká. Keďže navrhovateľ si neuplatnil nárok na navrátenie pozemkov parcely č. X. o výmere 0,8354 ha a parcel č. X., X. o výmere 0,45 ha k.ú. N. – M. do 31. decembra 2004, jeho nárok zanikol. Nedodržanie takejto lehoty nemožno odpustiť, správny orgán aj súd na preklúziu musia prihliadať z úradnej povinnosti.

Účelom zákona č. 503/2003 Z.z. je zmiernenie následkov majetkových krívd, ktoré vznikli v rozhodujúcom období (od 25. februára 1948 do 01. januára 1990). Toto zmiernenie spočíva v navrátení vlastníctva k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu na základe niektorého z reštitučných titulov. Oprávnená osoba mohla právo na navrátenie vlastníctva k pozemku uplatniť do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade. Ak navrhovateľ túto lehotu nestihol a ak sa domnieva, že došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, môže sa svojho práva domáhať žalobou v občianskom súdnom konaní podľa predpisov občianskeho práva.

Navrhovateľ žiadal, aby mu bola parcela č. X. vrátená, pretože tento pozemok nie je zastavaný. Podľa § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 503/2003 Z.z. vlastníctvo k pozemkom alebo k jeho častiam nemožno navrátiť, ak pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby alebo právnickej osoby okrem povinnej osoby (§ 4 ods. 1). Parcela č. X. je vo vlastníctve S. s.r.o. B., ktorá nie je povinnou osobou, preto vlastníctvo k tomuto pozemku nemožno navrátiť a navrhovateľ ma právo na náhradný pozemok podľa § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z.

Odporca listom zo dňa 04.09.2008, ktorý bol navrhovateľovi doručený dňa 08.09.2008 informoval navrhovateľa, že ešte pred vydaním rozhodnutia sa môže domáhať vlastníckeho práva k parcele č. X. v k.ú. M. v občianskoprávnom konaní na príslušnom okresnom súde s tým, že ak podá žalobu, úrad konanie preruší. Navrhovateľ s takýmto postupom nesúhlasil (list navrhovateľa zo dňa 29.09.2008, doručený odporcovi dňa 01.10.2008). Údaje katastra nehnuteľností o právach k nehnuteľnostiam sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak a keďže tieto údaje neboli navrhovateľom vyvrátené, správny orgán aj súd z nich vychádzali. V správnom súdnictve súdy preskúmajú zákonnosť orgánov verejnej správy a nemajú právomoc riešiť spory o vlastnícke právo, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov.

Najvyšší súd ako súd odvolací sa stotožnil so závermi krajského súdu, ktoré krajský súd aj náležite odôvodnil a preto napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sp/199/2008-23 zo dňa 09.09.2009 podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods.1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že ich náhradu účastníkom nepriznal, nakoľko navrhovateľ v odvolacom konaní nemal úspech a odporcovi žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 13. mája 2010

JUDr. Ivan R u m a n a , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Alena Augustiňáková